

#AGRI&TOUR - Boosting Agritourism with Youth Power

STUDIU DE PIAȚĂ PRIVIND AGROTURISMUL

Index

STUDIU DE PIAȚĂ PRIVIND AGROTURISMUL ÎN ITALIA.....	3
Sectorul agroturismului italian: o privire de ansamblu.....	4
Cadrul național de politici	5
Arhitectura legislativă	5
Antreprenoriatul tinerilor și reînnoirea generațională	5
Codul național de identificare (CIN).....	6
Normele cadastrale privind campingul în cadrul exploatațiilor agricole	6
Energia regenerabilă, turismul viticol și districtele ecologice.....	6
PAC 2023–2027: Intervenția SRD03	7
Evoluții legislative regionale.....	8
În prim-plan: Umbria	10
Situația turismului	10
Sectorul agroturismului.....	11
Contextul politic	12
Observații finale	12
Surse.....	14
Sursă primară	14
Surse statistice	14
Referințe legislative.....	14

Funded by
the European Union

STUDIU DE PIAȚĂ PRIVIND AGROTURISMUL ÎN ITALIA

TUS

Associazione
Sviluppo Rurale

Funded by
the European Union

Sectorul agroturismului italian: o privire de ansamblu

Agroturismul a reprezentat una dintre cele mai constante povești de succes ale agriculturii italiene în ultimele trei decenii. De la o activitate de nișă practică de câteva mii de ferme la începutul anilor 1990, acesta s-a transformat într-un sector structurat, cu peste 26.000 de întreprinderi autorizate, generând o producție anuală de aproape două miliarde de euro și primind peste patru milioane și jumătate de oaspeți în fiecare an. Pentru a-l înțelege este necesar să se analizeze nu doar cifrele — care sunt impresionante —, ci și arhitectura specifică de reglementare și politică care a modelat identitatea și direcția sectorului.

În esență, agroturismul italian este definit de o legătură obligatorie din punct de vedere juridic cu producția agricolă. Legea-cadru națională — Legea nr. 96 din 20 februarie 2006 — stabilește că activitățile de agroturism pot fi desfășurate numai de antreprenori agricoli și că aceste activități trebuie să rămână complementare și subordonate funcției agricole principale a exploatației. Acest principiu, cunoscut în italiană sub denumirea de „principalità dell’attività agricola”, nu este o simplă formalitate: este fundamentul conceptual care distinge agroturismul de turismul rural generic și ancorează identitatea sectorului în pământ, culturi, animale și ferme. Este, de asemenea, sursa unora dintre cele mai interesante tensiuni politice din sector, întrucât fermele caută să-și extindă și să-și diversifice oferta, în timp ce autoritățile de reglementare încearcă să se asigure că legătura cu agricultura nu devine pur nominală.

După cum se arată în Raportul ISMEA 2026, în 2024, Italia declară 26 360 de ferme autorizate pentru agroturism — o creștere de 0,9% față de 2023 și de 7,3% față de 2019 — oferind peste 310 000 de locuri de cazare, peste 540 000 de locuri în restaurante și aproape 16 000 de locuri de campare în cadrul fermelor. Sectorul a generat o producție de 1,934 miliarde de euro, în creștere cu 3,3% față de anul precedent și mai mult decât dublul cifrei din 2020, devenind astfel, de departe, cea mai mare categorie de activitate agricolă secundară din Italia: agroturismul reprezintă, singur, 37,7% din valoarea totală generată de toate activitățile agricole secundare luate împreună (ISMEA, 2026; ISTAT, 2026).

Din perspectiva cererii, anul 2024 a fost un an record. Fermele de agroturism din toată Italia au înregistrat 4,7 milioane de sosiri de oaspeți — cu 4,3% mai mult decât în 2023 și cu 25,6% mai mult decât în 2019 — și 17,2 milioane de nopți de cazare, o creștere de 3,2% față de 2023 și cu 22,3% peste nivelurile din perioada pre-pandemică. Ambele cifre sunt cele mai ridicate înregistrate vreodată. Vizitatorii străini reprezintă o componentă esențială a acestei cereri, reprezentând peste 50% din totalul sosirilor și peste 60% din numărul de nopți de cazare. În 2024, sosirile de turiști străini au atins aproximativ 2,5 milioane, în creștere cu 8,6% față de 2023 și cu 39,5% față de 2019, confirmând atractivitatea internațională puternică și în creștere a experienței de agroturism italian (ISMEA, 2026).

Distribuția geografică a sectorului rămâne concentrată, deși într-o măsură mai mică decât în trecut. Toscana se află pe primul loc, cu 5.859 de exploatații agricole — 22,2% din totalul național — urmată de Provincia Autonomă Bolzano, cu 3.426 de exploatații agricole (13%). Împreună, aceste două teritorii reprezintă mai mult de o treime din întreaga ofertă de agroturism a Italiei.

Alte șapte regiuni — Piemont, Lombardia, Veneto, Umbria, Lazio, Emilia-Romagna și Marche — au fiecare peste o mie de ferme. În ultimii ani, cea mai dinamică creștere a venit din sud, în special din Sicilia, care a înregistrat o creștere de 8,9% a numărului de ferme numai în 2024 și o creștere de 38,5% începând cu 2019 (ISMEA, 2026; ISTAT, 2026).

Această creștere nu este doar cantitativă. Gama de activități oferite de fermele de agroturism s-a extins semnificativ. Două treimi dintre ferme oferă acum cel puțin două tipuri de servicii, iar aproape o treime oferă trei sau mai multe. Între 2023 și 2024, categoriile de activități cu cea mai rapidă creștere au fost programele educaționale la fermă (+12,2%), călăria (+9%), observarea naturii (+8,9%) și drumețiile (+8%). Această diversificare reflectă o schimbare mai amplă a ceea ce caută călătorii: autenticitate, contact cu natura, alimente cultivate local și experiențe care nu pot fi reproduse într-un hotel sau într-un oraș. Agroturismul este, din punct de vedere structural, bine poziționat pentru a răspunde acestor cerințe — iar politica italiană a susținut active de-a lungul timpului această poziționare.

Cadrul național de politici

Arhitectura legislativă

Cadrul de reglementare al agroturismului din Italia funcționează pe două niveluri. Legea-cadru națională — Legea nr. 96/2006 — stabilește principiile generale și limitele definitorii ale agroturismului. Guvernele regionale dețin apoi competența legislative de a transpune aceste principii în norme operaționale: cerințe de autorizare, capacități maxime, activități permise, raporturi între veniturile din agricultură și cele din ospitalitate și așa mai departe. Rezultatul este un mozaic de peste douăzeci de legi regionale, toate ancorate în același fundament național, dar care diferă adesea semnificativ în ceea ce privește detaliile specifice. Această arhitectură a generat atât bogăția sectorului — diferite regiuni au dezvoltat culturi de reglementare distincte — cât și unele dintre ineficiențele sale, în special în domeniile în care coordonarea politicilor naționale ar fi benefică.

Legea națională a rămas în esență neschimbată din 2006, dar ecosistemul de politici din jurul acesteia a evoluat considerabil. În ultimii ani, mai multe evoluții importante au extins perimetrul juridic al activităților legate de agroturism, au introdus noi obligații pentru operatori și au canalizat resurse publice semnificative către sprijinirea investițiilor în diversificare.

Antreprenoriatul tinerilor și reînnoirea generațională

Una dintre cele mai semnificative evoluții recente din punct de vedere structural pentru acest sector este Legea nr. 36 din 15 martie 2024, privind promovarea antreprenoriatului tinerilor în agricultură. Legea este concepută ca o măsură agricolă generală, dar dispozițiile sale sunt direct relevante pentru agroturism, unde succesiunea generațională a fost identificată de mult timp ca o provocare. Legea instituie un fond dedicat de 15 milioane de euro pe an, începând din 2024, pentru a sprijini prima înființare a întreprinderilor de către tinerii antreprenori agricoli — definiți

ca fiind cei cu vârste cuprinse între 18 și 40 de ani. Aceasta introduce un regim fiscal preferențial, credite fiscale pentru cheltuielile de formare, drepturi de preempțiune asupra terenurilor pentru tinerii fermieri și un observator național pentru monitorizarea ocupării forței de muncă în rândul tinerilor din agricultură. În ceea ce privește agroturismul în mod specific, legea creează baza legislativă pentru dispozițiile privind bonusul pentru tineri incluse în schema de subvenții CAP SRD03 (discutată în secțiunea următoare), care permit tinerilor operatori să beneficieze de rate mai mari de cofinanțare publică pentru investițiile lor (ISMEA, 2026).

Codul național de identificare (CIN)

O obligație cu impact operațional imediat pentru fermele de agroturism care oferă cazare a fost aplicarea progresivă a Codului Național de Identificare (CIN), un sistem digital de înregistrare pentru toți operatorii din sectorul ospitalității, gestionat de Ministerul Turismului. Introdus inițial prin Decretul-lege nr. 145/2023 (transformat prin Legea nr. 191/2023), sistemul a fost extins prin Legea bugetului pe 2025 (Legea nr. 207 din 30 decembrie 2024), care a impus fermelor de agroturism cu capacități de cazare să includă CIN-ul lor și în declarațiile fiscale anuale. Măsura face parte dintr-un efort mai amplu al guvernului de a îmbunătăți transparența, trasabilitatea și monitorizarea statistică a pieței cazărilor pe termen scurt și rurale și aliniază pe deplin agroturismul la obligațiile aplicabile tuturor celorlalte categorii de operatori din sectorul ospitalității din Italia (ISMEA, 2026).

Reguli cadastrale pentru campingul în cadrul exploatațiilor agricole

O altă modificare recentă a reglementărilor, cu implicații operaționale directe pentru fermele de agroturism, este noul tratament cadastral al unităților de cazare mobile — rulote, case mobile, camere-bule și structuri similare — situate în zone de primire în aer liber. Decretul-lege nr. 113/2024 a stabilit că, începând cu 1 ianuarie 2025, astfel de structuri nu mai sunt clasificate ca unități imobiliare și, prin urmare, nu mai generează venit cadastral și nu mai contribuie la impozitele legate de proprietate, precum IMU. Pentru a compensa această excludere, valoarea cadastrală a suprafețelor de teren destinate campingului a fost majorată cu până la 85%. Proprietarii de exploatații agricole au fost obligați să depună actualizările cadastrale necesare până la 15 decembrie 2025 — un termen care fusese stabilit inițial pentru iunie 2025, dar care a fost prelungit prin așa-numitul „Decret Omnibus” (D.L. nr. 95/2025). Nerespectarea acestei obligații atrage sancțiuni administrative cuprinse între 1.032 și 8.264 de euro. Pentru numărul tot mai mare de ferme de agroturism care oferă glamping sau alte forme de cazare în natură, această clarificare normativă elimină o incertitudine juridică de lungă durată (ISMEA, 2026).

Energia regenerabilă, turismul viticol și districtele ecologice

Dincolo de aceste măsuri operaționale imediate, cadrul de politică național a fost activ și în trei domenii care conturează direcția pe termen lung a sectorului. Primul este cel al energiei regenerabile: sectorul agricol a fost un actor important în expansiunea energiei regenerabile din Italia, susținut de o combinație de fonduri de dezvoltare rurală din cadrul PAC și de resurse din

NRRP. În perioada 2024-2025 a fost introdus Decretul tranzitoriu FER X (Decretul ministerial din 30 decembrie 2024), un mecanism de sprijin tranzitoriu pentru producția de energie electrică din surse regenerabile provenită din instalații agricole. Pentru fermele de agroturism, accesul la sisteme fotovoltaice, instalații agri-voltaice și stimulente pentru biometan reprezintă o sursă de venit din ce în ce mai importantă, complementară activităților de ospitalitate (ISMEA, 2026).

Al doilea domeniu îl reprezintă formalizarea juridică progresivă a turismului viticol (enoturismo) și a turismului oleicol (oleoturismo). Până în 2025, 17 regiuni italiene transpuseseră decretele naționale de punere în aplicare privind aceste activități, conferindu-le un statut normativ specific, alături de — și, în unele regiuni, încorporat în — cadrul mai larg al agroturismului. Acest lucru este important deoarece vizitele la crame, tururile la mori de ulei de măsline și degustările ghidate sunt adesea experiențele prin care vizitatorii intră pentru prima dată în contact cu teritoriile rurale, iar fermele de agroturism sunt frecvent locurile în care acestea au loc. Acordarea unei identități juridice proprii acestor activități creează noi posibilități de autorizare, promovare și certificare a calității (ISMEA, 2026).

Al treilea domeniu se referă la districtele de agricultură ecologică. Legea-cadru națională privind agricultura ecologică (Legea nr. 23 din 9 martie 2022) și Decretul ministerial ulterior din decembrie 2022 au introdus un sistem de recunoaștere formală a districtelor ecologice — structuri de guvernare teritorială în cadrul cărora fermele, instituțiile publice, întreprinderile și cetățenii cooperează pentru a integra funcțiile multiple ale agriculturii într-o zonă definită. Până la sfârșitul anului 2025, fuseseră înființate aproximativ nouăzeci de astfel de districte pe întreg teritoriul Italiei, deși nu toate primiseră recunoașterea oficială. Relevanța districtelor ecologice pentru agroturism este directă: multe exploatații agricole care își desfășoară activitatea în cadrul districtelor recunoscute combină producția ecologică certificată cu servicii de ospitalitate și degustare, creând o poziționare distinctivă din punct de vedere al calității, care devine un factor important de diferențiere pe o piață a turismului rural din ce în ce mai competitivă (ISMEA, 2026).

Raportul ISMEA 2026 subliniază, de asemenea, importanța recunoașterii de către UNESCO a bucătăriei italiene ca patrimoniu cultural imaterial al umanității, obținută în 2025. Deși nu este o măsură politică în sens strict, această recunoaștere are implicații politice importante: oferă guvernului italian, regiunilor și asociațiilor din sector o platformă internațională puternică de la care să promoveze oferta de agroturism și validează narațiunea — de mult timp centrală în politica agricolă italiană — conform căreia alimentele, peisajul și tradițiile agricole sunt bunuri culturale inseparabile.

PAC 2023–2027: Intervenția SRD03

Cel mai direct instrument de politică financiară care susține investițiile în agroturism în Italia este intervenția SRD03 din Planul strategic al PAC 2023-2027, dedicată investițiilor pentru diversificarea către activități neagricole. Structurată în jurul a șase tipuri de activități — agroturism (Acțiunea A), agricultură socială (B), activități educaționale (C), prelucrarea la fermă a produselor care nu fac parte din anexa I (D), turismul viticol și oleicol (E) și silvicultura și

acvacultura (F) — intervenția este gestionată la nivel regional, fiecare regiune elaborându-și propriile cereri de propuneri în cadrul parametrilor stabiliți de Planul strategic național.

Între ianuarie 2023 și decembrie 2025, treisprezece regiuni italiene au lansat cereri de propuneri în cadrul intervenției SRD03, pentru o dotare financiară totală combinată — incluzând cofinanțarea din partea FEADR, precum și contribuțiile naționale și regionale — de puțin peste 190 de milioane de euro. Aceasta reprezintă aproximativ 70 % din cheltuielile publice totale de 280 de milioane de euro planificate pentru întreaga perioadă de programare 2023-2027, ceea ce indică faptul că punerea în aplicare se desfășoară, în linii mari, conform planului. Provincia autonomă Bolzano a ales să nu activeze intervenția în cadrul planului său PAC, preferând să utilizeze în schimb resurse provinciale (ISMEA, 2026).

Acțiunea A — agroturismul — a fost activată de toate cele treisprezece regiuni participante, confirmându-se astfel ca axa centrală a sprijinului pentru diversificare. Acțiunea B (agricultură socială) a fost activată de zece regiuni, Acțiunea C (activități educaționale) de șapte, iar Acțiunile D și E de câte șapte fiecare. În unele regiuni, alocarea bugetară inițială a fost suplimentată în cursul perioadei de depunere a cererilor pentru a răspunde unei cereri mai mari decât cea preconizată: Veneto și Emilia-Romagna au apelat la alte intervenții din cadrul PAC, în timp ce Lombardia a adăugat 3,5 milioane EUR din propriul buget regional la cele 5 milioane EUR alocate inițial din surse ale UE și naționale. Sicilia a angajat cea mai mare alocare unică, de 51,3 milioane de euro pe parcursul a două runde, reprezentând — împreună cu cele 34,5 milioane de euro ale regiunii Veneto, alocate pe parcursul a trei runde de cereri de propuneri — o pondere disproporționată din totalurile naționale. O sumă suplimentară de 31 de milioane de euro a fost pusă la dispoziție de Puglia, Lazio și Calabria în cadrul perioadei de programare anterioare 2014-2022, extinzând sprijinul pentru diversificare dincolo de cadrul SRD03 (ISMEA, 2026).

Ratele de finanțare în cadrul SRD03 variază de la o regiune la alta și de la o acțiune la alta, cuprinzând un minim de 30 % și un maxim de 65 % din cheltuielile eligibile. Rata de bază pentru agroturism (Acțiunea A) este, de obicei, de 40-50 %, crescând la 60-65 % pentru agricultura socială și activitățile educaționale, ceea ce reflectă valoarea socială mai mare atribuită acestor activități. Pe lângă rata de bază, regiunile au introdus o serie de modulații specifice: șase regiuni adaugă 10 % pentru investiții în zone montane sau defavorizate; cinci regiuni acordă un bonus de 10-20 % pentru proiectele depuse de tineri fermieri; trei regiuni adaugă 5-10 % pentru investiții structurale în clădiri; iar în Marche și Trento au fost introduse bonusuri suplimentare pentru tehnici de construcție durabile. Sicilia a adoptat o abordare diferită, oferind bonusuri în funcție de mărime, de 10% pentru întreprinderile mijlocii și de 20% pentru cele mici. Această stratificare a stimulentei reflectă încercarea de a utiliza instrumentul financiar nu doar pentru a sprijini investițiile în ansamblu, ci și pentru a direcționa resursele publice către priorități politice specifice: reînnoirea generațională, coeziunea teritorială și durabilitatea (ISMEA, 2026).

Evoluții legislative regionale

Deși legislația națională stabilește cadrul general, politica în domeniul agroturismului devine operațională la nivel regional. Raportul ISMEA 2026 documentează o serie de actualizări

legislative regionale introduse între sfârșitul anului 2024 și prima jumătate a anului 2025, opt regiuni modificându-și legislația privind agroturismul — un semn al evoluției active a cadrului de reglementare al sectorului.

Cea mai interesantă modificare din punct de vedere conceptual a venit din Umbria. Legea regională nr. 23 din 28 octombrie 2024 a modificat legea-cadru privind agroturismul din 2015 a regiunii pentru a recunoaște în mod oficial un al treilea tip de cazare agroturistică, alături de categoriile tradiționale de camere în clădiri rurale și camping la fermă. Noua categorie acoperă ceea ce legea numește „soluții complementare inovatoare” permise în temeiul legislației regionale în domeniul turismului: unități rezidențiale ușoare, modulare sau mobile, precum micro-case prefabricate, cabane ecocompatibile, camere-bule și case în copaci. Aceste structuri pot fi instalate în plus față de clădirile tradiționale de agroturism, până la un număr maxim de opt locuri de cazare, cu condiția să rămână cu adevărat complementare și să nu înlocuiască oferta principală de cazare a fermei. Această actualizare este semnificativă deoarece încorporează în mod explicit glampingul și inovațiile în domeniul ospitalității bazate pe natură în cadrul de reglementare al agroturismului, în loc să le trateze ca pe o categorie separată — o decizie care reflectă atât realitățile pieței, cât și o alegere politică deliberată de a menține aceste experiențe premium ancorate în întreprinderea agricolă (ISMEA, 2026).

Regiunea Veneto a adoptat o abordare diferită, concentrându-se asupra mediului construit mai degrabă decât asupra noilor tipuri de cazare. Legea regională nr. 27 din 5 noiembrie 2024 a introdus o excepție volumetrică unică pentru clădirile existente destinate agroturismului, permițând o creștere de până la 10 % din volumul existent (și nu mai mult de 200 de metri cubi) pentru adaptări tehnologice, de igienă și sanitare, precum și pentru eliminarea barierelor arhitecturale. Măsura are scopul de a facilita modernizarea structurală a facilităților de agroturism fără a necesita o autorizație de construire completă pentru construcții noi — un răspuns pragmatic la faptul că multe ferme din Veneto își desfășoară activitatea în clădiri rurale istorice care nu au fost proiectate inițial pentru utilizare în scopuri de ospitalitate (ISMEA, 2026).

Lazio a adus două modificări separate legii sale din 2006 privind agroturismul în decursul unei singure luni, la sfârșitul anului 2024. Prima a extins lista activităților care pot fi autorizate în baza unui permis de agroturism — adăugând în mod explicit turismul viticol, turismul legat de uleiul de măsline, turismul ecvestru și producția de bere artizanală — și a majorat capacitatea maximă permisă de cazare de la 50 la 70 de locuri de cazare. Al doilea amendament a abordat normele de aprovizionare pentru restaurantele din cadrul agroturismului, eliminând procentele minime obligatorii anterioare de produse provenite din propria fermă și înlocuindu-le cu o ierarhie codificată: mai întâi produsele agricole, apoi produsele certificate la nivel local. Această modificare recunoaște dificultatea practică de a îndeplini cerințele stricte de autosuficiență în exploatațile mai mari, menținând în același timp spiritul legăturii teritoriale cu alimentele (ISMEA, 2026).

Lombardia și-a înăsprit normele în sens invers, consolidând cerințele privind legătura cu agricultura pentru clădirile utilizate în agroturism. Legea regională nr. 4 din noiembrie 2023, pusă în aplicare în 2024, a introdus condiția ca terenul exploatației agricole să fi inclus clădirea

respectivă timp de cel puțin trei ani și a eliminat posibilitatea anterioară de a utiliza clădiri separate fizic de exploatarea agricolă principală. Reforma reflectă îngrijorarea că eticheta de agroturism era aplicată unor activități de ospitalitate care aveau doar o legătură vagă cu activitatea agricolă (ISMEA, 2026).

Pe lângă actualizările specifice agroturismului, șapte regiuni și-au modificat, de asemenea, legislația privind agricultura socială în perioada 2024-2025. Reglementată la nivel național prin Legea nr. 141/2015, agricultura socială — furnizarea de servicii sociale, de sănătate și educaționale prin intermediul activităților agricole — a cunoscut o creștere rapidă, ajungând la 483 de operatori înregistrați în toată Italia în 2025, ceea ce reprezintă o creștere de 47,7 % față de anul precedent. Această creștere reflectă, pe de o parte, o expansiune sectorială reală și, pe de altă parte, activarea progresivă a cadrelor de reglementare regionale care conferă modelului o identitate juridică mai clară. Interacțiunea dintre agricultura socială și agroturism este directă: multe exploatarea agricole desfășoară ambele activități, în cadrul unei singure întreprinderi, creând sinergii între veniturile din ospitalitate și contractele de servicii publice.

Focus pe Umbria

Umbria este o regiune mică, fără ieșire la mare, situată în centrul Italiei — cu o suprafață de aproximativ 8.500 de kilometri pătrați și o populație de sub 900.000 de locuitori —, dar se clasează în mod constant printre primele cinci regiuni italiene după numărul de ferme de agroturism și depășește teritorii considerabil mai mari în ceea ce privește mai mulți indicatori de calitate și intensitate. O analiză mai atentă a Umbriei se impune atât ca exemplu regional concret al dinamicii politicii naționale descrise mai sus, cât și ca context direct pentru parteneriatul din cadrul proiectului.

Situația turismului

Contextul turistic mai larg oferă un punct de plecare important. În 2024, Umbria a înregistrat 2.783.833 de sosiri și 7.318.133 de nopți de cazare în unitățile sale de cazare — ambele cifre reprezentând recorduri istorice de la începutul înregistrărilor. Numărul de nopți de cazare a crescut cu 6,4% față de 2023 și cu 19% față de 2019. Componenta internațională crește într-un ritm deosebit de rapid: sosirile străinilor au crescut cu 10,1% în 2024, iar înnopțările turiștilor străini cu 11,6%. Potrivit Agenției Umbria Ricerche (AUR), tendința pe termen lung este structural pozitivă: de la 5,7 milioane de nopți de cazare în 2004 la 7,3 milioane în 2024, cu o traiectorie de creștere întreruptă doar de evenimente extraordinare — criza economică din 2009, cutremurul din 2016, pandemia — dar cu o recuperare întotdeauna puternică (Regiunea Umbria, 2024; AUR, 2025).

Se preconizează că anii următori vor menține acest ritm. Jubileul catolic din 2025-2026 și cea de-a 800-a aniversare a morții Sfântului Francisc de Assisi în 2026 generează fluxuri suplimentare puternice de vizitatori către destinațiile din Umbria — mai ales Assisi, Perugia, Orvieto și Spoleto

— iar AUR estimează că regiunea ar putea depăși pentru prima dată în acest deceniu pragul de 3 milioane de sosiri și 8 milioane de înnoptări (AUR, 2025).

Sectorul agroturismului

În cadrul acestui sistem turistic în creștere, agroturismul ocupă o poziție structural importantă și distinctivă. În 2024, Umbria număra 1.322 de ferme agroturistice autorizate — 5% din totalul național, situându-se pe locul al cincilea în Italia după numărul de ferme, un rezultat remarcabil pentru o regiune care acoperă doar 2,8% din teritoriul național. Densitatea teritorială de 15,6 ferme la 100 de kilometri pătrați este a doua din Italia, după Toscana (25,5) și Provincia Autonomă Bolzano (46) (ISMEA, 2026).

Ceea ce distinge cu adevărat Umbria în peisajul național nu este numărul fermelor sale, ci caracterul specific al ofertei sale. Cel mai frapant indicator este ponderea fermelor care oferă cazare: 96% dintre fermele de agroturism din Umbria asigură cazare peste noapte, cea mai mare proporție din Italia, față de o medie națională de 81%. Acest lucru reflectă o poziționare consolidată de-a lungul timpului a Umbriei ca destinație pentru sejururi rurale prelungite, mai degrabă decât pentru vizite de o zi. Oaspeții care vin în mediul rural umbrian tind să rămână câteva nopți, iar agroturismul este tipul de cazare care răspunde cel mai eficient acestei cereri. Capacitatea medie confirmă această imagine: fermele din Umbria oferă, în medie, 17,2 locuri de cazare fiecare, comparativ cu media națională de 14,5, cu un număr total de 21.894 de locuri de cazare în 1.274 de ferme cu servicii de cazare (ISMEA, 2026).

Oferta se diversifică, de asemenea, rapid. În 2024, numărul fermelor care ofereau experiențe de degustare a crescut cu 18,2% (ajungând la 396 de ferme), fermele cu activități recreative, culturale și sportive au crescut cu 18% (611 ferme), numărul de locuri în restaurante a crescut cu 8,8% (16.081 în total), iar locurile de campare în cadrul fermelor au crescut cu 17,4% (216 locuri). Aceste rate de creștere sunt cu toate substanțial peste mediile naționale pentru aceleași categorii de activități și semnaleză un sector în plină transformare: trecerea de la un model centrat predominant pe cazare către o ofertă mai bogată și orientată spre experiențe, care integrează gastronomia locală, activitățile în aer liber, cultura și peisajul (ISMEA, 2026).

Un indicator deosebit de elocvent al orientării sectorului către piață provine din datele platformelor digitale. În noiembrie 2025, ISMEA a monitorizat prezența fermelor de agroturism pe booking.com în toate regiunile italiene. Umbria s-a evidențiat ca fiind regiunea cu cea mai mare pondere a ofertelor de agroturism în raport cu totalul unităților de cazare: 464 de ferme, echivalentul a 9,2% din totalul proprietăților listate în regiune — aproape dublul cotei înregistrate în Toscana (5,3%) și semnificativ peste media națională. Această cifră ne arată că operatorii de agroturism din Umbria au adoptat canalele de distribuție digitale într-un ritm fără egal în restul Italiei și că agroturismul are o pondere neobișnuit de mare în cadrul ofertei generale de cazare a regiunii (ISMEA, 2026).

Contextul politic

Din punct de vedere al politicilor, actualizarea legislației regionale din Umbria — Legea regională nr. 23 din octombrie 2024, descrisă în secțiunea anterioară — deschide calea către formate inovatoare de cazare (glamping, cabane ecologice, camere-bule) care răspund exact segmentelor de călători cei mai atrași de zona rurală a Umbriei: iubitorii de natură, cuplurile și turiștii orientați către experiențe, dispuși să plătească un preț mai ridicat pentru medii rurale distinctive, axate pe design. Legea menține aceste noi formate în cadrul normativ al agroturismului, asigurându-se că rămân legate de întreprinderea agricolă, în loc să devină simple proprietăți imobiliare rurale generice.

În ceea ce privește sprijinul financiar, apelul SRD03 din Umbria (mai-decembrie 2025) a pus la dispoziție 3,5 milioane de euro exclusiv pentru investiții în agroturism (Acțiunea A), cu o rată maximă a subvenției de 60% și un bonus de 10% pentru tinerii antreprenori. Bugetul relativ modest — printre cele mai mici dintre regiunile participante — reflectă dimensiunea redusă a Umbriei și saturația relativă a unei oferte deja dense și bine consolidate. Prioritatea politică în Umbria vizează, prin urmare, mai puțin extinderea numărului de exploatații agricole și mai mult sprijinirea îmbunătățirii calității și diversificării bazei de ofertă existente (ISMEA, 2026).

În ceea ce privește economia agricolă în ansamblu, activitățile conexe — inclusiv agroturismul — reprezintă 25,2% din valoarea totală a producției agricole regionale, a doua cea mai mare pondere dintre regiunile din Italia Centrală, după Toscana (26,1%), și cu mult peste media națională. În 2024, aceste activități au înregistrat o creștere de 5,7% în Umbria, ușor peste rata de creștere națională de 5,4%. Baza agricolă a regiunii — 454.558 de exploatații agricole pe o suprafață agricolă utilizată de 484.761 de hectare — constituie fundamentul unei oferte de agroturism bazate pe unele dintre cele mai reprezentative produse ale Italiei: uleiul de măsline extravirgin, trufa neagră, vinul Sagrantino, linte, mezelurile și brânzeturile artisanale, multe dintre acestea având certificare DOP sau IGP și fiind parte integrantă a experienței agroturistice (ISMEA, 2026).

Observații finale

Agroturismul italian în 2024 prezintă o imagine de creștere susținută, reziliență structurală și implicare activă la nivel de politici. Cifrele record privind noapțile de cazare și producția sectorului nu sunt rezultatul unui singur an favorabil, ci al unei traiectorii de trei decenii de expansiune treptată, susținută de un cadru legislativ care a protejat în mod consecvent identitatea agricolă a sectorului, oferindu-i în același timp suficientă flexibilitate pentru a evolua.

Evoluțiile politice din perioada 2024-2026 documentate de ISMEA relevă un sector care este modelat în mod activ de forțe multiple, uneori convergente: presiunea pentru transparență digitală (obligățiile CIN), necesitatea de a integra noi formate de cazare (legile regionale din Umbria și Veneto), efortul de a atrage generațiile tinere (legea privind antreprenoriatul tinerilor și bonusurile SRD03), integrarea preocupărilor legate de sustenabilitate (stimulente pentru energia regenerabilă, districte ecologice) și recunoașterea tot mai mare a culturii gastronomice

ca atu strategic (reglementarea turismului viticol, recunoașterea UNESCO). Fiecare dintre acestea reprezintă o alegere politică cu consecințe asupra poziționării competitive și a direcției pe termen lung a sectorului.

Cazul Umbriei ilustrează atât punctele forte, cât și provocările specifice ale unui teritoriu agroturistic matur. Acesta se caracterizează printr-o intensitate excepțională, o ofertă distinctivă centrată pe cazare de calitate și gastronomie locală, un puternic atractivitate internațională și o vizibilitate digitală în creștere. Ceea ce are nevoie — și ceea ce politica actuală încearcă, în mod imperfect, dar cu un scop precis, să ofere — este o investiție continuă în calitate, sprijin pentru tranziția generațională și flexibilitatea legislativă necesară pentru a încorpora noi forme de ospitalitate rurală fără a pierde ancorarea agricolă care le conferă sens.

Surse

Sursă primară

ISMEA – Institutul de Servicii pentru Piața Agricolă și Alimentară (2026). Agroturismul și multifuncționalitatea – Scenarii și perspective. Raportul 2026. Rețeaua PAC 2025-2027, Proiectul Diversificare, multifuncționalitate și schimbare generațională (Fișa IS03). Ministerul Agriculturii, Suveranității Alimentare și Pădurilor. Roma, mai 2026. Disponibil la: www.ismea.it

Surse statistice

ISTAT (2026). Exploatațiile agroturistice din Italia. Anul 2024. Comunicat de presă, 9 martie 2026. Roma: Institutul Național de Statistică. Disponibil la: www.istat.it

ISTAT (iulie 2025). Evoluția economiei agricole. Anul 2024. Roma: Institutul Național de Statistică.

Regiunea Umbria – Direcția Turism (2025). Statistici privind turismul în 2024. Disponibil la: www.regione.umbria.it/turismo-attivita-sportive/statistiche-turismo-2024

AUR – Agenția Umbria Ricerche (2025). Turismul, Umbria între așteptări și tendințe. Focus asupra fluxurilor turistice din 2024. Perugia, februarie 2025. Disponibil la: www.agenziaumbriaricerche.it

Referințe legislative

Legea nr. 96 din 20 februarie 2006. Reglementarea agroturismului. Monitorul Oficial al Republicii Italiene.

Legea nr. 141 din 18 august 2015. Dispoziții privind agricultura socială. Monitorul Oficial al Republicii Italiene.

Legea nr. 36 din 15 martie 2024. Dispoziții privind promovarea și dezvoltarea antreprenoriatului tineresc în sectorul agricol. Monitorul Oficial al Republicii Italiene.

Legea nr. 207 din 30 decembrie 2024. Bugetul de stat pentru exercițiul financiar 2025. [Art. 1, alin. 78 – obligația de menționare a codului CIN în declarația de venit]. Monitorul Oficial al Republicii Italiene.

Decret-lege nr. 113 din 9 august 2024. [Art. 7-quinquies – reglementări cadastrale privind structurile de cazare în aer liber]. Monitorul Oficial al Republicii Italiene.

Legea nr. 23 din 9 martie 2022. Dispoziții privind protecția, dezvoltarea și competitivitatea producției agricole, agroalimentare și a acvaculturii prin metode ecologice. Jurnalul Oficial al Republicii Italiene.

Decretul ministerial din 30 decembrie 2024 (FER X Transitoriu). Ministerul Mediului și Securității Energetice.

Regiunea Umbria. Legea regională nr. 23 din 28 octombrie 2024. Modificări aduse Legii regionale nr. 12 din 9 aprilie 2015 (Agroturism, ferme didactice, agricultură socială). Perugia.

Planul strategic al PAC 2023-2027. Măsura SRD03: Sprijin pentru investiții în diversificarea către activități extra-agricole. Ministerul Agriculturii, Suveranității Alimentare și Pădurilor.

Rețeaua CAP – Baza de date cu legislația națională privind agroturismul și multifuncționalitatea [actualizată în decembrie 2025]: www.reterurale.it/agriturismo/normativa

Funded by
the European Union

#AGRI&TOUR - Boosting Agritourism with Youth Power

TUS

Associazione
Sviluppo Rurale